

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CXXIV. De Sponsalibus ab invita initis cum Titio, & postmodum hoc
consentiente contractis cum Cajo fratre Titii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

LIBER IV.

Decretalium Gregorij Papæ IX.

TITULUS I.

De Sponsalibus & Matrimonio.

DECISIO CXXIV.

De Sponsalibus ab invita initis cum
Titio, & postmodum hoc consentiente con-
tractis cum Cajo fratre
Titij.

SPECIES FACTI.

Ti.

Titius deperibat puellā, quam vocamus Bertham, ut solent Jurista. Et hinc illam in patris & consanguineorum congressu sibi desponsare cupiens obtulit Berthæ in signum & arrham 6. aureos, quos illa acceptare recusavit, sibi nuptias cum Titio non placere & verbis & factis sufficienter insinuans. Pater puellæ, qui vehementer optabat consensum dari, & sponsalia perfici, postquam vidit illam nec blanditijs Titij, nec sua cohortatione, precibus quoque mixta, moveri posse, acriter in illam invehctus est, ac paternos deinceps ipsi favores omnes se negaturum, imò durissimè habiturum, nisi consentiat, cum magno iracundiæ æstu palam edixit, quin & exheredationem (quamvis hanc, ignorante tamen filia, facere non potuisset) minitatus. Hoc arête ruptus est Berthæ animus, ut tandem, nihil tamen dicens, 6. aureos, in mensa positos & pro arrha destinatos, accepit. Consanguinei, præsertim pater, & Titius, hoc viso admodum læti accedunt convivium jam antecessenter lautè paratum, Berthæ autem tristis affedit, & manantibus subinde lacrymis. Post unum vel al-

terum mensem Titius, à Berthæ se non amari animadvertens, & majori in fratre suū Cajum ferri amore, permisit, ut Berthæ de novo contraheret sponsalia cum Caio, ipse verò datā iterum 6. aureorum arrhā sibi desponsavit aliam puellam, asserens coram Parocho, mit. der Berthæ istis aus / ich hab nichts mehre mit ihr. Interim tamen nec ista sponsalia cum Caio effectum habuerunt, eò quòd Caius aliam postea duxerit de præsentī; Titius tamen necdum est ligatus Matrimonio. Ex quo factosequentes formatae sunt quæstiones, & mihi transmissæ ad explorandum meum sensum. 1. An Berthæ accipiendo 6. aureos censenda sit verè contraxisse sponsalia? 2. an valida non obstantibus minis paternis? 3. An per consensum Titij, nova sponsalia cum Caio permittentis, & sic suo jure cedentis, fuerint soluta? 4. An Berthæ, postquam vidit Cajum alteri ligatum Matrimonio, reviviscat jus antiquum adversus Titium, sibi que ut Matrimonio copuletur, potestulare possit?

✻ (o) ✻

†

Uu

QUÆ-

QUÆSTIO I.

An Bertha accipiendo 6. aureos pro arrha
sepositos verè contraxerit
Sponsalia?

Dixeris, quòd non. 1. quia nec
verbulum, quo suum consen-
sum exprimeret, protulit Ber-
tha, sed præcisè tacuit: sed merata-
curnitas non denotat consensum,
nam *is, qui tacet, non fatetur, sed nec
utique negare videtur. c. 44. de R. J.
in 6.* adeòque silentium non magis
consensum indicat, quàm dissen-
sum, imò neutrum significat, sed
abstrahit. 2. nec acceptio aureo-
rum est sufficiens signum consen-
sûs, sed est actio indifferens, & non
indicat consensum in futurum Ma-
trimonium, cum accipi potuerint
ut donum gratuitum. 3. quia ad
vera sponsalia non sufficit acceptare
promissionem ab altero sibi factam,
sed necessaria quoque est repromis-
sio futuri Matrimonij, cum spon-
salia in *l. 1. ff. de nuptiis* dicantur esse
*mentio & repromissio futurarum nuptia-
rum*, ac sponsalia tanquam præam-
bulamitentur Matrimonium, quod
non potest obligare unam duntaxat
partem: ergo nec sponsalia: ob-
ligarent autem unam tantum par-

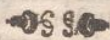
tem, si non daretur repromis-
sio.

Sed his insuper habitis respon-
di, verè esse contracta sponsalia, ex
hoc fundamento: consensus spon-
salius non solum sufficienter ex-
primitur per verba, sed etiam per
alia signa, & facta, quæ in certis cir-
cumstantijs posita satis determinant
indifferentiam horum factorum &
signorum, atque denotant consen-
sum & repromissionem: sic subarr-
hatio, seu immissio annuli in digi-
tum & acceptio, licet secundum se
sit indiffens, si tamen fiat post tra-
ctatum de sponsalibus, vel ad præ-
vium dictum, quòd annulus datur
ad futurum Matrimonium, atque die
Ehe / in communi æstimatione
censetur satis indicare inita spon-
salia, consensum & repromissionem.
DD. passim ex *l. 7. h. t. § 1. Paulus
ff. rem ratam haberi. gloss. in c. tue 25.
h. t.* Atqui Bertha post prævium
tractatum de sponsalibus, & probe
cognitam causam, propter quam
6. aurei in mensa positi ipsi offerre-
ban-

bantur, nempe in ordine ad pandenda sponsalia, eos liberè accipit, & simul onus in se recipit, sub quo oblato fuerunt, scilicet consentiendi in sponsalia, ac vicissim se obligandi ad futuras nuptias. Et hinc

Rationes in contrarium allatae non urgent, nam silentium & taciturnitas, de se indifferens ad consensum & dissensum exprimendum, sufficienter fuit determinata ad exprimendum consensum, quin & ad repræmissionem Matrimonij, per

factum subsequens vel concomitans, seu per acceptionem aureorum post tractatum de Matrimonio, & causam, propter quam in mensa positi & Berthæ oblato sunt, probè cognitam; adeoque scivit, se sponsalibus ligari, si aureos acceperet, tanquam oblatos sub hac conditione, & sub annexo onere contrahendi Matrimonium cum Titio.

QUÆSTIO II.

An Sponsalia Berthæ fuerint valida non obstantibus minis paternis.

Plurimi negabunt, eò quòd hæc minæ fuerint graves admodum, præsertim respectivè, seu respectu puellæ teneræ, & quid pater possit, ignorantis, adeoque metu fuit verè gravis, non merè reverentialis, ac simul injustus, cum tam gravia mala minitandi filiæ jus plane non habuerit pater. Jam hoc supposito sic arguunt: sponsalia metu gravi injustè incusso extorta non valent; ergo nec sponsalia

Berthæ fuerunt valida. Antec. probant 1. ex c. 14. h. t. ibi: *Cùm locum non habeat consensus, ubi metus vel coactio intercedit.* 2. ex c. 11. de despons. impub. ubi permittitur puellæ, quæ nolens & invita, & minis parentum, adeoque metu adacta, contraxit sponsalia cum puero, alteri nubere etiam non expectata pubertate pueri: ergo sponsalibus ita extortis non fuit obligata. 3. Matrimonium gravi metu injustè incusso extortum non

Uu 2 va

valet. *l. 14. cit. & l. 15. seq.* ergo nec sponsalia; quia, quidquid de Matrimonio in Jure reperitur statutum, extendi quoque debet ad sponsalia. *l. 15. l. 16. ff. h. t. 4.* Si valerent sponsalia metu extorta, obligarent ad actum nullum, nempe ad Matrimonium, quod ita extortum non valet: sed hoc dici non potest: ergo.

At contrarium mihi semper placuit, & adhuc placet, fors non cum minori Auctorum numero, cum quibus censeo, sponsalia taliter extorta omnino valere, rescindibilia tamen esse per *actionem, vel exceptionem quod metus causa*. Argumentum est negativum ac solidum; partim quia nec Jure Naturali sunt invalida, quò spectato plus non requiritur quam consensus absolute liber; liberum verò consensum non tollit ullus metus, cum coacta voluntas sit voluntas. *l. 21. ff. quod met. caus.* & interna voluntas per nullam potentiam externam tolli possit; pariter quia non sufficienter probatur nullitas à Jure Positivo statuta; siquidem

Ad opposita haud difficilis est Responsio. Ad 1. si coactio absoluta intercederet per vim illatā, qua v.g. porrectio manūs per vim obtenta acciperetur pro consensu, ea quidem tolleret consensum, non quidem internum, sed externum, qui in actibus humanis est necessarius; metus verò nec internum consen-

sum absolute liberum tollit, quia quivis posset non obstante quocunque metu dicere, *nolo*: quamvis metus tollat consensum spontaneum, quia sponte non facimus, quod metu adacti volumus. Ad 2. Illa permissio Pontificis fuit dispensatio, & contractæ obligationis relaxatio, adeoque rescissio sponsalium. Vel, si perinconcensu evinceret, sponsalia fuisse nulla in dicto casu, ideo fuissent nulla, quia ibi puella dicitur fuisse *nolens*, adeoque nullum præstitisse consensum, sine quo nullus contractus valet. Ad 3. *Conc. Antec.* quia Matrimonium per clarostextus à Jure Canonico est irritatum, *N. Conf.* quia de sponsalibus à Jure annullatis nullum habemus textum. Lex autem irritans, utpote odiosa, non debet extendi à casu expresso ad non expressum, præsertim ubi non reperitur eadem ratio in casu non expresso: atqui in sponsalibus non est eadem ratio; cum, licet valeant, multis tamen adhuc modis dissolvi possint, & sic metum in ijs passus vel passa non patitur tam grave præjudicium, quantum in Matrimonio, utpote quod semel validum dissolvi amplius nequit. Quod dicunt *l. 15. & l. 16. cit.* universaliter verum non est, præsertim quando in sponsalibus reperitur disparatio. Ad 4. *dist. Ma.* obligarent ad actum nullum, si obligarent absolute ad Matrimonium metu adactum durante contrahendum, *C. Ma.* si

francum obligent conditionatè ad Matrimonium, nimirum metu cessante contrahendum. *N. M.* sicut sponsalia clandestinè contracta non obligant ad Matrimonium pariter clandestinè contrahendum. Dices: metus, licet interea cessaverit, adhuc tamen influit in Matrimonium, quia propter sponsalia metu extorta contrahitur postea Matrimonium: ergo

adhuc vitatur Matrimonium. *¶. Neg.* quòd influat; ubi enim cessavit metus, non amplius existit, quòd non existit, non influit, non causat: ergo sublato metu liberrime ac sponte contrahitur Matrimonium.

¶ S S ¶

QUÆSTIO III.

An hæc Sponsalia per consensum Titij, nova cum fratre Caio sponsalia permittentis &c. fuerint soluta?

Videtur omnino. *¶.* quia sponsalia mutuo consensu dissolvi, in confesso est apud omnes: sed hic intervenit mutuos utriusque consensus, nimirum Berthæ, quæ cum Caio contraxit, & simul Titij, qui id permittit. *2.* juri suo renuntiat censetur, qui juri suo facit contrarium. *c. gratum de Offic. deleg. 6. ex ore, de vit. & honest. Cler. 1. 2. ff. de minor.* Sed Titius, permittens nova Berthæ Sponsalia cum suo fratre Caio, fecit contrarium juri suo, quòd ipsorum est ex Sponsalibus primis,

& adhuc magis per nova Sponsalia, quæ ipsemet contraxit cum alia, idque satis declaravit verbis, *mit der Bertha ißsaus/ ich hab nichts mehr mit ihr.* *3.* qui semel actioni renuntiavit, amplius repetere non potest; nec enim renuntiantibus juri suo datur regressus, ut habet communis: sed Titius per hoc, quòd alteri desponsari permiserit Bertham, renuntiavit iux actioni: ergo,

Speciosa quidem hæc sunt, atque tantè roboris, ut rem plane

Uu 3

evia-

evincerent, nisi ex circumstantijs ipsius facti satis constaret, Titium præcisè in gratiam fratris Caij, cui potius, quam alteri, sponsam tam opulentam & potentem optaverat, cum ipse eam sponte volentem sortiri desperasset pro se, renuntiasset juri suo qualicunque; ac simul in ea persuasione fuisse, Sponsalia cum fratre Caio valuisse, consequenter & Matrimonium Berthæ cum eadem fore validum. In quo fuit deceptus; nam ex Sponsalibus validis oritur impedimentum dirimens Matrimonij, quod vocant *Publicæ honestatis*, inter personas primi gradus, adeoque etiam cum fratre sponsi, nimirum Caio. Quæ causa fuerit, cur Cajus postea aliam duxerit personam. Hoc supposito in oppositam inclino sententiam atque existimo, per factum & verba Titij non fuisse soluta Sponsalia, ut adeo ipse adhuc obligatus maneat Berthæ, priori suæ sponsæ, atque ideo præferendæ ob jus antiquius, quamvis Bertha non teneatur ei nubere, si velit petere rescissionem Sponsalium.

Ratio, cur sic sentiam, est duplex. 1. quia Titius non absolute cessit jure suo, sed sub conditione tacita, si fratri Caio hæc sponsa obtingat, ac de præsentis desponsetur, non cessurus, si scivisset impedimentum: sed dicta conditio non fuit impleta: ergo cessio nunquam absoluta, & sic sine effectu; nam &

nullus est consensus errantis, & ignorantis. l. 8. l. 9. c. de J. & F. J. Sed Titius consensit in desponsationem Berthæ cum Caio fratre ex errore, & ignorantia, inter Bertham & fratrem suum Cajum ex suis cum ea sponsalibus prævijs ortum esse impedimentum dirimens publicæ honestatis: ergo. Neque dicas, non attendi, quid aliquis fecisset facta hypothese scientiæ, sed quid actu fecerit; id enim procedit quidem, saltem ubi bonum publicum exigit actum valere, ut si quis ducat pauperem, quam tamen per errorem putat esse divitem, quando solum habitualiter ita est constitutus, ut non faceret, quod per errorem putat aliter se habere: non verò, quando actualiter ita est constitutus, sicut sic fuit constitutus Titius, qui satis manifestè perhibetur, se alteri hanc sponsam nolle cedere, quam Caio fratri.

Ex quibus vim suam amittunt, quæ in contrarium proposita sunt. Primum quidem, quia mutui consensus non fuit verus, sed in errore fundatus, nec absolutus, sed sub conditione, si Matrimonium cum Caio procedat. Respectu Titij patet ex dictis: respectu Berthæ eruitur partim in consequentiam, si enim sponsalitus contractus ex una parte est invalidus, etiam ex altera parte est invalidus, cum sit mutuus & claudicare nequeat; partim quia præsumi non debet de Berthæ, quod priorem sponsam statim absolute voluerit

rit dimittere, si secundum ob latens impedimentum ducere non posset, eo quod mutatis circumstantiis placere possit, qui prius displicuit. *Alterum*, quia Titius contrarium suo juri non fecit absolute, ac verè, sed solum conditionate, & per errorem: nemo autem censetur renuntiare juri suo absolute, qui movetur per errorem & ignorantiam sui motivi unici. Et quia verba, *mit der*

Bertha *ists aus* &c. in eodem fundabantur errore, etiam nihil operantur. *Tertium* cadit ex eodem principio; quia Titius non absolute, & verè, renuntiavit actioni suæ, quamvis hæc, si Bertha illam per exceptionem elidere voluisset, inefficax fuisset.

✻ (o) ✻

QUÆSTIO IV.

An Berthæ, postquam vidit Caium alteri ligatum Matrimonio, reviviscat jus antiquum adversus Titium?

Sine ambagibus breviter ex dictis & dico, non quidem reviviscere, cum nunquam fuerit extinctum, sed semper hucusque salvum perdurasse, ut adeo, si nunc Titio velit nubere, fortassis quia nunc prior de ipso concepta persuasio deprehenditur fuisse erronea, vel ne in fama periculum subeat, si, postquam duobus successivè fratribus fidem dedit, neutrum ducat &c. eundem petere in maritum possit. Cum enim, uti

in *quest. 2.* docui, Sponsalia metu & per injuriam extorta valeant, consequenter metum passæ Berthæ jus efficax adversus Titium tribuerint, ipse verò huic juri nunquam valide renuntiaverit, cum Sponsalia nova cum Caio inita ob impedimentum publicæ honestatis, licet ignoratum, invalida fuerint, jus ipsius salvum permanit, ut adeo, si velit, eodem adhuc uti valeat; eò quod nec per factum illud, quo nova Sponsalia contraxit, nec per ulla verba renuntia-

tiationem sui juris declaraverit, & sic liberè dimiserit Titium; quippe non aliter censenda est Sponsalia cum Caio contrahere voluisse, quam sub conditione tacita, si illum possit habere maritum; quæ conditio cum impleri non potuerit, licet ipsa putaverit impleri posse, non censenda est juri suo renunciare voluisse adversus Titium quaesito. Et ex hoc capite apparet, quòd Leges non ir-

ritando Sponsalia metu extorta magis consulant metum passis, quam si irritassent; sic enim, si postea contingat gratum ipsis fore Matrimonium, compartem ad illud compellendi facultatem habent, non habent, si Sponsalia essent
invalida.

TITULUS II.

De Desponsatione Impuberum.

DECISIO CXXV.

De puero & puella à parentibus in im-
pubertate desponsatis, à qua tamen desponsatio-
ne puer intra annum post pubertatem
adeptam se resilire decla-
ravit.

IN quadam Republica parentes, ut
in nobilioribus familijs conser-

ventur opes, mire sunt solliciti de
Matrimonijs suorum liberorum,
atque